

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 14 stycznia 2020 r.

ZP-KNPS.431.6.45.2019.AK

Pani
Anna Nawrot
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Międzyborzu

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 6, 7 i 8 listopada 2019 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543 ze zm.) zespół kontrolerów: Agnieszka Kukuryka-Szymuś – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Monika Broniszewska – starszy inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyborzu, zwanym dalej „MGOPS”, z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 6 listopada 2019 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 12 czerwca 2019 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na II półrocze 2019 r.

Jednostką kieruje Pani Anna Nawrot zatrudniona na stanowisko Kierownika MGOPS z dniem 1 maja 2010 r.

Pani Anna Nawrot ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w okresie objętym kontrolą.

Podpisany w dniu 11 grudnia 2019 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 3, 7, 8 i 9 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie było zapotrzebowania na tę formę pomocy:

- udzielenia schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9).

Gmina Międzybórz nie prowadzi i nie zapewnia miejsc w mieszkaniach chronionych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych. Brak mieszkania chronionego oznacza, iż ograniczone są możliwości udzielania pomocy zapewniającej osobom przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub/i mogącej zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych specjalnych (pkt 1),
- realizacji programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina Międzybórz nie realizuje zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2 ustawy dotyczącego przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków,

Kierownik MGOPS nie wytaczał powództw o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy (art. 110 ust. 5 ustawy) oraz nie kierował wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami (art. 110 ust. 6 ustawy), jednakże pracownicy socjalni udzielali wszelkich informacji w tym zakresie i udostępniali druki.

Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyborzu składał Radzie Gminy coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Kierownik MGOPS w Międzyborzu spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 250 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy otrzymywali wszyscy pracownicy socjalni, zatrudnieni w MGOPS, którzy świadczyli pracę socjalną w środowisku. Dodatek, o którym mowa nie był wliczany do podstawy wynagrodzenia pracowników socjalnych.

Średnie wynagrodzenie zasadnicze brutto w województwie dolnośląskim, wg stanu na dzień 30.04.2019 r. wynosiło odpowiednio 3.222,21 zł dla specjalisty pracy socjalnej i 2.862,74 zł dla pracownika socjalnego. W Miejsko Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyborzu średnia płaca zasadnicza brutto za miesiąc październik 2019 r. dla specjalisty pracy socjalnej była wyższa od wyżej wskazanej średniej wojewódzkiej, a dla pracownika socjalnego niższa. Zgodnie z przepisami ustawy utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, także w zakresie wynagrodzenia pracowników, należy do zadań własnych gminy. W związku z ciągłym przeobrażaniem zawodu pracownika socjalnego z uwagi na czynniki społeczne, ekonomiczne i demograficzne oraz dużym obciążeniem psychicznym, jak i szeregiem trudności i zagrożeń z jakimi na co dzień spotykają się pracownicy socjalni ich praca powinna być należycie wynagradzana, uwzględniając jej specyfikę oraz rozszerzające się zakresy obowiązków.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje Gminę Międzybórz zamieszkałą przez 5 144 mieszkańców, w tym 96 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.10.2019 r.).

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyborzu zatrudnionych jest 3 pracowników socjalnych (3 etaty) świadczących pracę socjalną w środowisku.

wniosek został złożony (art. 8 ust. 3). W związku z powyższym, w aktach powinien być dowód otrzymania renty z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku.

Ponadto, syn wnioskodawczyni zarejestrowany jest w PUP jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku. W przypadku osób bezrobotnych należy ustalić czy nie są podejmowane prace dorywcze i czy nie są uzyskiwane z tego tytułu dochody. W związku z powyższym w aktach sprawy R.S. brakuje oświadczeń Strony o wysokości dochodów uzyskanych w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, w tym dochodów osiągniętych z prac dorywczych syna.

W analizowanej sytuacji należało skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 107 ust. 5d ustawy, zgodnie z którym w przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu. Ponadto pracownik socjalny przeprowadzający rodzinny wywiad środowiskowy może domagać się od osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc złożenia oświadczenia o dochodach i stanie majątkowym. Odmowa złożenia oświadczenia jest podstawą do wydania decyzji o odmowie przyznania świadczenia (art. 107 ust. 5 ustawy).

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania zasiłków celowych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 1 (E.G.) dołączane do akt zaświadczenia o wysokości osiągniętego wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia męża Strony zawierały jedynie kwotę brutto i netto, co jest niezgodne z art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy, który stanowi, iż sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

W sprawdzonych sprawach dotyczących organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi stwierdzono następującą nieprawidłowość:

przez operatora pocztowego, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. Odbierający pismo potwierdza doręczenie mu pisma swym podpisem ze wskazaniem daty doręczenia (art. 46 § 1 k.p.a.).

Przepisy art. 39 i następane k.p.a., regulujące kwestie doręczeń w postępowaniu administracyjnym, nie mają w żadnym stopniu charakteru uznaniowego, są to przepisy bezwzględnie obowiązujące. Obowiązek dysponowania przez organ dokumentem potwierdzającym odbiór aktu jest jasno i jednoznacznie sformułowany. W przypadku doręczania korespondencji przez pracowników należy dopilnować, aby odbierający potwierdził doręczenie mu pisma swym podpisem, ze wskazaniem daty doręczenia.

W sprawdzonych sprawach dotyczących pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawdzonej sprawie kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego, część I z dnia 26.03.2018 r. został przeprowadzony lakonicznie i nierzetelnie. Pracownik socjalny przeprowadzający wywiad nie uzupełnił w nim pkt I ppkt 13 i 14, pkt II ppkt 1, 2, 4, 5, 6, 9, 11 i 12, pkt III ppkt 1, 2, 3 i 5, pkt IV ppkt A i B oraz pkt V ppkt A, a co za tym idzie nie rozeznał prawidłowo danych o rodzinie wnioskodawcy, jego sytuacji mieszkaniowej, rodzinnej, zawodowej i zdrowotnej, a w planie pomocy zaplanował wyłącznie pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności pomijając zupełnie pracę socjalną.

Mając na uwadze § 2 ust. 5 rozporządzenia z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1788) stwierdzić należy, że wywiad środowiskowy jest podstawowym instrumentem pracy pracownika socjalnego, który umożliwia mu zapoznanie się z sytuacją prawną i faktyczną osoby czy rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczeń, a następnie podjęcie właściwych działań zmierzających do udzielenia właściwej pomocy. Powinien być sporządzony w sposób staranny i rzetelny, a poszczególne części kwestionariusza wywiadu wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu. Jest bowiem protokołem z przesłuchania danej osoby, sporządzonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za udzielanie nieprawidłowych informacji. Z prawnego punktu widzenia wywiad środowiskowy jest środkiem dowodowym za pomocą którego organ administracji ustala sytuację faktyczną. Wypełniony druk wywiadu jest dokumentem urzędowym sporządzonym przez uprawnionego pracownika w prawem przewidzianej formie.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania specjalnych zasiłków celowych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W aktach sprawy nr 1 (A.S.-I.) dołączone do akt zaświadczenia o wysokości osiągniętego wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia męża Strony zawierały tylko kwotę brutto i netto, nie zawierały natomiast informacji o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne, rentowe (w części finansowanej przez ubezpieczonego) i chorobowe.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku celowego, zasiłku stałego sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się m. in. na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

W sprawdzonych sprawach dotyczących realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 2 (M.B.) zakończonej decyzją nr MGOPS.8223.2.8-2.2018 z dnia 19.02.2018 r. do dochodu rodziny za miesiąc styczeń 2018 r. doliczono kwotę 300,00 zł tytułem otrzymywanych alimentów. Doliczenia dokonano na podstawie wpisu strony w oświadczeniu majątkowym z dnia 19.02.2018 r. o treści: „(...) alimenty na córkę (...)” nie zawierającego wysokości otrzymanych środków. Do akt sprawy nie załączono dokumentu, który potwierdziłby otrzymanie przez Stronę w miesiącu styczniu 2018 r. alimentów w kwocie 300,00 zł.

W powyżej opisanej sytuacji analogicznie jak w zasiłku okresowym i stałym należało skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 107 ust. 5d ustawy, zgodnie z którym w przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu.

w Postanowieniu sygn. akt III RNs 424/18 z dnia 7.03.2019 r. W związku z powyższym wypłacono kwotę 300,00 zł, zamiast 203,23 zł. W wyniku błędnego wyliczenia nadpłacono kwotę 96,77 zł, która winna być zwrócona.

Wynagrodzenie opiekuna prawnego zgodnie z treścią art. 36 pkt 1 lit. h ustawy jest świadczeniem pieniężnym. Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie wprowadzają odrębnych regulacji w zakresie ustalenia przysługującej do wypłaty kwoty wynagrodzenia. Należy zatem uznać, iż świadczenie to wypłacane jest przez ośrodki pomocy społecznej zgodnie z trybem określonym w ustawie o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 106 ust. 3 ustawy, świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją (...). W przypadku gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznaje się za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem. Mając na uwadze powyższe kwota przysługującego do wypłaty świadczenia winna być ustalona w następujący sposób: $(300,00 \text{ zł} : 31 \text{ dni}) \times 21 \text{ dni (liczba dni od 11-31.12.2018 r.)} = 203,23 \text{ zł}$.

2. W sprawozdaniu rocznym MRPiPS-3 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2018 r., w sprawozdaniu półrocznym za I-VI 2019 oraz w sprawozdaniu za III kwartał 2019 r. za I-IX 2019 r. stwierdzono:

- w dziale 2A „Udzielone świadczenia – zadania zlecone gminom” w wierszu dotyczącym wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd nie wykazano liczby osób, liczby świadczeń i kwoty świadczenia w sytuacji gdy taka pomoc była zrealizowana.

Z uwagi na powyższe stwierdzić należy, że dane zawarte w sprawozdaniu nie są spójne ze stanem faktycznym.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. brak prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych,
2. brak wskazania daty wpływu wniosku do Ośrodka w sprawie dotyczącej zasiłku okresowego,
3. brak dokumentów potwierdzających sytuację materialno-bytową osoby/rodziny w sprawach zasiłków okresowych, zasiłków stałych i dożywiania dorosłych,

3. Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby/rodziny ustalać m.in. na podstawie decyzji właściwego organu w sprawie renty oraz dowodu jej otrzymania. W przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia dodatkowym oświadczeniem lub dokumentem należy domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 5b pkt 4 i 10 oraz art. 107 ust. 5d ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

4. Sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalać m.in. na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

5. W rozstrzygnięciu decyzji dotyczących przyznania usług opiekuńczych wskazywać miejsce ich świadczenia.

Podstawa prawna: art. 50 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

6. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, w podstawie prawnej przywoływać dokładnie wszystkie przepisy prawa, które legły u podstawy ich wydania ze wskazaniem aktualnych i mających zastosowanie w sprawie konkretnych artykułów, paragrafów czy punktów oraz publikatorów aktów prawnych z podaniem źródeł ich publikacji.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

10. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznawać i wypłacać za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją. W przypadku gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznawać za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustalać, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłacać od dnia wskazanego w postanowieniu sądu.

Podstawa prawna: art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

11. Sprawozdawczość przekazywaną do wojewody sporządzać w sposób staranny i rzetelny. W sprawozdaniach wykazywać dane zgodne ze stanem faktycznym.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

Otrzymują:
1. Burmistrz Miasta i Gminy Międzybórz
2.a/a

KIEROWNIK GOSDZIALU
Kontrola i Nadzoru w Pomocy Społecznej
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
Ewelina Zygmun